

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ในเรื่อง

- 1) การวางแผนการจัดกิจกรรม
- 2) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
- 3) การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประกอบด้วย บุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งสิ้น 6,293 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้สุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนร้อยละ 20 ของโรงเรียน 491 โรง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้โรงเรียน 99 โรง จากโรงเรียนดังกล่าวจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 99 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 99 คน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนละ 6 คน รวมเป็น 594 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 792 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีจำนวน 2 ชุด สำหรับผู้บริหาร 1 ชุด เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในเรื่อง การวางแผนการจัดกิจกรรม สถานการณ์การจัดกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน 1ชุด ในเรื่อง การจัดกิจกรรมในด้าน การดำเนินการจัดกิจกรรม การประเมินผล การจัดกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งส่งแบบสอบถามและรับคืน โดยได้แจกแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 792 ชุด ได้รับคืน 792 ชุด ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 770 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.22 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

- 1) แบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
- 2) แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 สถานการณ์การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองคาย สามารถดำเนินการได้ตามรูปแบบ จำนวน 11 กิจกรรม และดำเนินการได้ถึงร้อยละ 100 จำนวน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดห้องสมุด กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน กิจกรรมการจัดสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ ส่วนกิจกรรมที่เหลือ 5 กิจกรรม โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ดังนี้ กิจกรรมการปกครองตนเอง

กิจกรรมการตรวจสอบคุณภาพ กิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ กิจกรรมบุคคลดีเด่นและกิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 98.99 98.99 91.92 81.82 และ 66.67 ตามลำดับ และได้ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการวางแผน การจัดกิจกรรม การดำเนินการจัดกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดดังนี้

1) การวางแผนการจัดกิจกรรม

ในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นสัดส่วนเท่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 60.60 และ 75.76 และมีการจัดทำแผนระยะ 5 ปี ซึ่งเป็นแผนระยะยาวของโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 21.21 ในด้านนโยบายในการจัดกิจกรรมโรงเรียน ได้จัดกิจกรรมโดยยึดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 73.74 และนโยบายที่โรงเรียนกำหนดขึ้นโดยประมวลแนวนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ คิดเป็นร้อยละ 56.57 ในส่วนของผู้มีหน้าที่ในการวางแผนจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 40.35 และเขียนโครงการ คิดเป็นร้อยละ 68.15 ในการเตรียมการจัดกิจกรรมโรงเรียนให้ความสำคัญในการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และความต้องการของโรงเรียนเป็นสำคัญ ส่งครูเข้ารับการอบรมและดูงานจากโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ดีเด่น ศึกษาจากคู่มือการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแต่งตั้งกรรมการศึกษาแนวทาง การจัดกิจกรรม ส่วนงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรม โรงเรียนได้รับจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้ดำเนินกิจกรรมจัดหาเอง

2) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

จากความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน ในด้านของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 11 กิจกรรม สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) กิจกรรมการปกครองตนเอง

ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ในวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้มีเจตคติที่ดี

ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 88.60 87.60 และ 80.17 ตามลำดับ ก่อนการจัดกิจกรรม ได้มีการศึกษาการดำเนินการจากเอกสาร เชิญวิทยากรมาชี้แจงแนวทาง ในการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 81.27 และ 64.00 ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติประกอบด้วย การรักษาความสะอาดและพัฒนาบริเวณโรงเรียน กิจกรรมหน้าเสาธงตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน กิจกรรมรักษาความสะอาด การเดินแถวกลับบ้าน การจัดหาน้ำดื่มมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 94.43 92.87 89.34 และ 77.21 ตามลำดับ ในด้านของงบประมาณส่วนใหญ่ โรงเรียนจัดหาเอง ร้อยละ 78.15 และเงินจากการบริจาค คิดเป็นร้อยละ 38.10 ผลของการจัดกิจกรรม เห็นว่ายังต้องปรับปรุง

(2) กิจกรรมการจัดห้องสมุด

วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นว่า เพื่อให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง ให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 96.26 และ 93.82 ส่วนใหญ่นักเรียนมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบห้องสมุดและรักษาความสะอาดห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 88.99 และ 81.74 สำหรับงบประมาณในการจัด ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 83.14 จากการบริจาค ร้อยละ 68.08 การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เห็นว่ายังกังต้องปรับปรุงเป็นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 52.33 การจัดกิจกรรมมีปัญหาด้านงบประมาณ และหนังสือที่ให้ บริการมีจำนวนจำกัด คิดเป็นร้อยละ 64.37

(3) กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน

ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า มีวัตถุประสงค์ในการจัดเพื่อให้เด็กเรียนมีอาหารกลางวันรับประทาน ร้อยละ 96.11 รู้จักอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ร้อยละ 89.49 และให้สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 37.36 ตามลำดับ โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำอาหารโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม และโรงเรียนจัดทำและให้บุคคลภายนอกมาจำหน่าย ร้อยละ 75.99 และ 37.36 ตามลำดับ กิจกรรมส่วนใหญ่จัดทำอาหารจานเดียวและอาหารเสริม คิดเป็น ร้อยละ 58.78 และ 31.95 ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่รักษาความสะอาดในโรงอาหาร จัดทำและบริการอาหารร้อยละ 86.86 และ 81.31 งบประมาณได้รับจากทางราชการ และจาก งบบริจาค ร้อยละ 38.79 การดำเนินการส่วนใหญ่เห็นเป็นที่น่าสนใจ ร้อยละ 45.00 และ ความต้องการความช่วยเหลือมีความต้องการในเรื่อง การจัดทัศนศึกษาดูงาน ในโรงเรียน ที่จัดได้เป็นแบบอย่าง อบรมเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรม และการใช้จ่ายเงินของโครงการ คิดเป็น

ร้อยละ 60.60 60.60 และ 52.51 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากร และสถานที่ในการประกอบกิจกรรม ร้อยละ 50.42 50.38 และ 33.60 ตามลำดับ

(4) กิจกรรมการจัดสหกรณ์นักเรียน

วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์ ให้ความสำคัญและประโยชน์ของการรวมกลุ่ม ให้ได้ปฏิบัติจริง และทำงานร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 95.49 93.91 93.84 และ 76.74 ตามลำดับ นักเรียนมีส่วนร่วมสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 94.92 เป็นเจ้าหน้าที่บริการขายสินค้า ร้อยละ 81.09 งบประมาณที่ใช้จัดกิจกรรมมาจากการรวมหุ้นของครูและนักเรียน ร้อยละ 96.97 การจัดได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ร้อยละ 40.23 ปัญหาในด้านงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ สถานที่จัดกิจกรรม การดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนด และบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 58.81 53.07 47.21 และ 42.76 ตามลำดับ

(5) กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

จุดเน้นของกิจกรรมตามความเห็นของทั้งสองกลุ่ม ประกอบด้วย การควบคุมตนเองให้ประพฤติตามระเบียบข้อบังคับ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรวมกลุ่มทำงาน คิดเป็นร้อยละ 92.18 89.16 และ 78.59 ตามลำดับ กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ การเดินแถวไป-กลับระหว่างบ้านโรงเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย ความสะอาดอาคารสถานที่ การปฏิบัติตามกฎจราจร คิดเป็นร้อยละ 99.32 87.74 77.59 และ 70.94 ตามลำดับ และเห็นว่าไม่มีงบประมาณ ร้อยละ 95.99 การจัดกิจกรรมยังต้องปรับปรุงเป็นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 49.56 การดำเนินการประสบปัญหาด้านงบประมาณ แนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมและความร่วมมือ ประสานงานของบุคลากรในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.88 53.64 และ 45.17 ตามลำดับ

(6) กิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพ

ทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นตามรายการดังนี้ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คิดเป็นร้อยละ 87.93 84.31 และ 65.65 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มอบให้ครูเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจ และนักเรียนตรวจเองโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.65 และ 52.42 ตามลำดับ ให้นักเรียนดำเนินการในด้านการบันทึกข้อบกพร่องของนักเรียน จัดทำรายงานการตรวจสอบสุขภาพ กำหนดตารางตรวจสอบสุขภาพใน

รอบลัปดาร์ และการจัดหา เก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 61.63 57.67 53.99 และ 34.43 ตามลำดับ การจัดกิจกรรมยังต้องปรับปรุงบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 49.18 และ จัดได้ที่น่าพอใจ ร้อยละ 39.28 ไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม ปัญหาส่วนใหญ่คืองบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 95.99 ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขาดบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในด้านสุขภาพ ร้อยละ 36.02

(7) กิจกรรมกีฬา

มีความเห็นสอดคล้องกันเรื่องจุดเน้นในการจัดกิจกรรม คือ เป็นการส่งเสริมสุขภาพ นักเรียน ให้น้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ คิดเป็น ร้อยละ 88.06 87.92 76.48 และ 72.60 ตามลำดับ โรงเรียนดำเนินการกีฬาระหว่าง โรงเรียนภายในกลุ่ม กีฬาสีในโรงเรียนและกีฬาระหว่างกลุ่มโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 79.92 71.10 และ 42.72 ตามลำดับ งบประมาณส่วนใหญ่ เป็นงบบริจาค ร้อยละ 72.01 และเงิน สนับสนุนจากภายนอก คิดเป็นร้อยละ 45.28 การจัดกิจกรรมเห็นว่าเป็นที่น่าพอใจร้อยละ 53.88 ในด้านปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 33.88 และ 33.00 ตามลำดับ

(8) กิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการจัดกิจกรรม มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิด ความรับผิดชอบ นิยรักความสะอาด และเกิดการร่วมมือกันในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 96.58 95.68 และ 89.50 ตามลำดับ ความรับผิดชอบ การจัดกิจกรรม เห็นว่าเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน ร้อยละ 76.82 สำหรับการ ดำเนินการในโรงเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่า การแบ่งเขตให้นักเรียน รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 72.44 และการจัดเวรรับผิดชอบ ร้อยละ 72.26 งบประมาณไม่มี ผลของการจัดกิจกรรมเป็นที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 39.90 สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่ เป็นปัญหาด้าน วัสดุอุปกรณ์ ร้อยละ 74.42 ขาดงบประมาณ ร้อยละ 68.86

(9) กิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 84.26 เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน ตลอดจนผลงานและ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 79.96 และ 68.90 ตามลำดับ สำหรับ รูปแบบของ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนดำเนินการในเรื่อง การจัดรายการวิทยุ

โรงเรียน และจัดทำป้ายประกาศเป็นแหล่งข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 57.32 และ 56.56 ตามลำดับ ในด้านของรูปแบบเครื่องมือที่ใช้จัดกิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นว่าจัดทำ ป้ายนิเทศ ป้ายประกาศ และเครื่องขยายเสียง คิดเป็นร้อยละ 65.72 57.09 และ 47.99 ด้านงบประมาณ ได้จากการบริจาค คิดเป็นร้อยละ 58.38 การจัดกิจกรรมยังต้องมีการปรับปรุงบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 43.37 การจัดกิจกรรมเห็นว่ามีปัญหา ในด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดแนวทางในการจัดกิจกรรม รวมทั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 61.35 51.82 44.60 และ 40.15 ตามลำดับ

10) กิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์

วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมมี ดังนี้ เพื่อเป็นสื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 55.34 นักเรียนได้รวมกลุ่มทำงาน คิดเป็นร้อยละ 45.03 และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอข่าว หรือบทความ ร้อยละ 31.32 สำหรับ รูปแบบของกิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นว่า จัดทำในรูปแบบของวารสารประจำโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.34 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรวบรวมข่าวและเหตุการณ์ ตลอดจนผลงานของนักเรียนเพื่อเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 71.19 และ 49.69 และไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมยังต้องปรับปรุงเป็นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 57.76 ปัญหาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 85.14 วัสดุอุปกรณ์ ร้อยละ 77.03 บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 58.99 และขาดความร่วมมือและประสานงานในหน่วยงาน ร้อยละ 25.63

(11) กิจกรรมบุคคลดีเด่น

ในการจัดกิจกรรมนี้ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแข่งขันในทางที่ดีและถูกต้อง ร้อยละ 63.48 เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร้อยละ 59.86 เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานในด้านต่าง ๆ ร้อยละ 61.90 เพื่อให้มีกฎเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรม ร้อยละ 35.43 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดนั้นประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จมารยาท มนุษยสัมพันธ์ และความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 67.62 63.08 61.08 41.05 และ 40.50 ตามลำดับ บุคคลที่มีความเหมาะสม จะรับผิดชอบกิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นว่าคณะครู และนักเรียน ร้อยละ 57.28 ผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 56.17 ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 54.77 และกรรมการนักเรียน ร้อยละ 34.96 ด้านงบประมาณส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มีการจัดกิจกรรมได้เป็นที่น่าพอใจ ร้อยละ 38.98 และปัญหาส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 69.54 และ 49.58 ตามลำดับ

5.3.2 การประเมินผลการจัดกิจกรรม

จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่า นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ตามรายชื่อของพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับ "มาก" ทุกด้าน โดยมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมมากกว่าด้านอื่น ๆ

การประเมินผลการจัดกิจกรรมสรุปภาพรวมของปัญหา

1) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

การประเมินส่วนใหญ่ใช้การสังเกต ร้อยละ 96.97 การสัมภาษณ์ ร้อยละ 67.68 การสำรวจ ร้อยละ 49.50 และแบบสอบถาม ร้อยละ 15.63 และเห็นว่าหน้าที่ในการประเมินควรเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.88 ผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 80.80 ระยะเวลาในการประเมิน ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสำคัญของการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ คิดเป็นร้อยละ 89.90 ระหว่างดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 87.88 และก่อนดำเนินการ ร้อยละ 27.27 ส่วนใหญ่แจ้งผลการประเมินในที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 95.96 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 93.94 นำไปเปรียบเทียบผลการจัดครั้งที่ผ่านามาเพื่อเตรียมการในครั้งต่อไป คิดเป็นร้อยละ 77.78

2) การประเมินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน กลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันและแตกต่างกันในกิจกรรมทั้ง 11 สรุปได้ดังนี้

วิธีการประเมินส่วนใหญ่ใช้ การสังเกตพฤติกรรม ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินผล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการ ยกเว้น กิจกรรมการจัดห้องสมุด ให้ความเห็นว่าเป็นหน้าที่ของบริหารโรงเรียน สำหรับระยะเวลาในการประเมิน ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าประเมินระหว่างดำเนินการ ยกเว้นกิจกรรม การปกครองตนเอง กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ และกิจกรรมบุคคลดีเด่น ที่เห็นว่า มีประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรม การแจ้งผลการประเมินนั้นส่วนใหญ่แจ้งผลในที่ประชุม ส่วนการนำผลการประเมินไปใช้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่านำผลไปปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมสหกรณ์ ที่ผู้รับผิดชอบ

โครงการเห็นว่าควรมีการนำผลการประเมิน ไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินครั้งที่ผ่านมา เพื่อเตรียมการในครั้งต่อไป สำหรับครูผู้สอนเห็นว่ามี การนำผลการประเมินไปแก้ไขปรับปรุง กิจกรรม

5.3.3 ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย สรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน ในด้านการวางแผน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการประเมินผล เห็นว่ามีปัญหาในระดับ "น้อย" ทั้ง 3 กลุ่ม

5.4 อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีสาระที่นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1) สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย สามารถดำเนินการได้ จำนวน 11 กิจกรรม และสามารถจัดกิจกรรมได้ คิดเป็นร้อยละ 100 จำนวน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดห้องสมุด กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน กิจกรรมกีฬา และ กิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ กิจกรรมที่ไม่สามารถจัดได้ครบ ประกอบด้วย กิจกรรมการปกครองตนเอง กิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ กิจกรรมบุคคลดีเด่น และกิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 98.99 98.99 91.92 81.82 และ 66.67 ตามลำดับ ในส่วนของกิจกรรมที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ครบ ร้อยละ 100 นั้น อาจเนื่องมาจากปัญหาและปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนความเข้าใจไม่ตรงกันของผู้จัดกิจกรรม เพราะบางกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการออกนิเทศติดตามผลโรงเรียน ในสังกัดปรากฏว่า โรงเรียนซึ่งมีการดำเนินการจัดกิจกรรมอยู่แล้ว แต่ไม่มีการเขียนโครงการ หรือวางแผนการจัดกิจกรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่เกิดความชัดเจนของโครงการ และไม่มีการวางแผนกิจกรรมไว้ในหน่วยของการปฏิบัติ

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดหนองคาย ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการวางแผน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มของผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนในการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นแผนพัฒนาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี คิดเป็นร้อยละ ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นการวางแผนระยะสั้น มีการวางแผนระยะยาว (แผน 5 ปี) คิดเป็นร้อยละ 21.21 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผน การจัดกิจกรรมทุกโรงเรียน แต่เป็นแผนระยะสั้น การวางแผนระยะยาวมีเป็นจำนวนน้อย โดยหลักการแล้วผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติที่เล็กที่สุด และสำคัญ นอกจากจะมีแผนระยะสั้นแล้วโรงเรียนจำเป็นต้องมีแผนระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนระยะสั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีระบบ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและชัดเจน (สนานจิตร์, อ้างถึงในปรีชา, 2533) กล่าวว่า การนำแผนไปใช้ แผนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนระยะ 4-7 ปี ทั้งนี้เนื่องจากแผนระยะยาวมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายไว้ชัดเจนและประเมินผลได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผนจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนควรจะต้องมีแผนระยะยาว มีความต่อเนื่อง มีการวางแผนอย่างละเอียด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เสนอแนะว่า ควรมีแผนระยะ 5 ปี เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้ยึดนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งระดับกรม จังหวัด และอำเภอ ให้สอดคล้องกันทุกระดับ รวมทั้งได้ประมวลนโยบายเหล่านั้นมากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม จึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าหน่วยปฏิบัติได้มีการปฏิบัติตามนโยบายแล้ว ซึ่งเป็นลักษณะของการวางแผนที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526)

ในส่วนของผู้บุคลากรที่มีหน้าที่ในการวางแผนการจัดกิจกรรมในโรงเรียนนั้น พบว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 40.35 ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 24.71 ครูผู้สอน ร้อยละ 23.70 คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ร้อยละ 6.56 ซึ่งจะเห็นว่าการวางแผนจัดกิจกรรม นอกจากผู้บริหารโรงเรียนแล้วยังต้องประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายรับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลได้ทำงานร่วมกันซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ

อุทัย (2527) ได้กล่าวไว้ว่า " หลักสำคัญของการวางแผน คือการจัดตั้งหรือกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ การประสานงาน การวางแผน ให้มีหน้าที่ในการจัดกำหนด และให้ดำเนินการไปตามกระบวนการ การวางแผนบุคคล คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น ต้องรอบรู้ในการวางแผน ขอบเขต และวิธีการดำเนินงานในกระบวนการวางแผนสำหรับ โรงเรียน"

ในขณะเดียวกันผู้เขียนโครงการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่ง ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 68.15 ในการเตรียมการ ให้ดำเนินการอย่างมีระบบตามขั้นตอนของกิจกรรมทุกขั้นตอน

(2) การดำเนินการจัดกิจกรรม

จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนในสังกัดสามารถดำเนินการได้ในจำนวน 11 กิจกรรม สามารถนำมาอภิปรายเพื่อเสนอได้ดังนี้

กิจกรรมการปกครองตนเอง จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ ร้อยละ 98.99 โดยได้ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยและให้เข้าใจ เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการเตรียมตัวเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ในการจัดกิจกรรมโรงเรียนยังต้อง ปรับปรุงเป็นบางส่วน ซึ่งไปสอดคล้องกับปัญหาในการจัดกิจกรรมที่เห็นว่านักเรียนยังไม่เข้าใจ บทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน สำหรับคุณธรรมที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเห็นว่า เด็กเกิดคุณธรรมด้านสามัคคีธรรมมากที่สุด

กิจกรรมการจัดห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 100 แต่ เป็นที่น่าสังเกตว่า การมอบหมายงานให้นักเรียนรับผิดชอบ หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นว่า นักเรียนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบห้องสมุด และรักษาความสะอาดห้องสมุด คิดเป็น ร้อยละมากกว่าการให้บริการหนังสือ และการร่วมจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียน ซึ่ง เป็นหน้าที่ ที่นักเรียนปฏิบัติส่วนมากนั้น ผิดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมห้องสมุดในโรงเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน ของครูและนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา ชาติ(2531) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมห้องสมุดควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีคณะกรรมการและคณะทำงาน นอกจากนั้นควรให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น แนะนำหนังสือ การเล่า นิทาน การประกวดการอ่าน เป็นต้น

กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 100 และประสบผลสำเร็จมากที่สุดกว่าทุกกิจกรรม ทั้งนี้เพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการอาหารกลางวัน จึงให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงในสังกัด ดำเนินให้ครบทุกโรงก่อนวันที่ 5 ธันวาคม ปีงบประมาณ 2530 เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ และได้จัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการครบทุกโรงเรียน สำหรับความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ มีหน้าที่ในการรักษาความสะอาดโรงอาหาร ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการระบุว่า "เพื่อให้เด็กเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานอย่างเพียงพอ ให้มีคุณค่าทางโภชนาการ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ใช้วัสดุในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) จึงเห็นเป็นการสมควร และเร่งด่วน ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ควรจะให้บทวนจุดประสงค์ของโครงการ และแนวทางการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ให้โรงเรียนในสังกัดทราบ และเข้าใจการปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนินการที่ถูกต้อง

กิจกรรมการจัดสหกรณ์นักเรียน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 100 โดยมีครูและนักเรียนดำเนินการ งบประมาณได้จากการรวมหุ้นของครูและนักเรียน ให้เด็กเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมเป็นสมาชิก เป็นคณะกรรมการ เป็นเจ้าหน้าที่ขายสินค้าและจัดทำบัญชีต่าง ๆ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ว่า "แนวคิดในเรื่องอุดมการณ์ของสหกรณ์ เป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กเรียน จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศได้ จึงได้เสนอแนวคิดมาเชื่อมโยงกับหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้อง และเอื้อต่อกันอยู่แล้ว โดยมุ่งให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริงเพื่อให้ เกิดคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ต้องการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) และจากการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และงบประมาณส่วนใหญ่เกิดจาก การรวมหุ้น ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ที่ถูกต้อง

กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนในสังกัดดำเนินการได้ร้อยละ 100 และปรากฏผลชัดเจนในกิจกรรมเดินแถวไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียน การจัดกิจกรรมยังต้องปรับปรุงเป็นบางส่วน ซึ่งอาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของงบประมาณ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นปัญหาที่หน่วยงานต้นสังกัดควรจะได้ให้ความสนใจและช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง

กิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ ร้อยละ 98.99 โดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสุขภาพ และนักเรียนตรวจกันเอง หรือตรวจเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา จากปัญหาของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมที่ว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบสุขภาพ และขาดการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งอาจจะเป็นการเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และผิดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดกิจกรรม ที่กล่าวว่า การตรวจสอบสุขภาพถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ทุกโรงเรียนต้องทำ ในส่วนที่ให้แก่เด็กรับผิดชอบนั้น ควรเน้นเรื่องความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า ของใช้ เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528)

กิจกรรมกีฬา จากการวิจัย พบว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 100 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ฝึกการเสียสละ และสร้างความรับผิดชอบ สภาพของกิจกรรม จัดกีฬาระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มกีฬาภายในโรงเรียน (ไฟโรจน์และวันนอร์, อ้างถึงในปรีชา, 2533) กล่าวว่า การแข่งขันกีฬาต้องให้นักเรียนเข้าใจว่าเป็นการแข่งขันเพื่อนำใจ (spirif) ของนักกีฬา จุดมุ่งหมายของกีฬาที่จะเพาะคนเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้ชนะสร้างกำลังใจและกายให้สมบูรณ์

กิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดสถานที่ จากการวิจัย พบว่า เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการได้ร้อยละ 100 และปฏิบัติกันมาช้านานแต่ที่ผ่านมาไม่มีการวางแผนหรือเขียนโครงการในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับนักการภารโรง โดยมีคณะกรรมการนักเรียนดำเนินการ มีการแบ่งเขตให้นักเรียนรับผิดชอบเป็นส่วน ๆ มอบให้นักเรียนทำความสะอาดในส่วนที่ตนและกลุ่มรับผิดชอบ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่ได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ ที่ว่า "การทำความสะอาดอาคารสถานที่ไม่ใช่หน้าที่ของภารโรงแต่ผู้เดียว ควรมอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพราะเป็นการฝึกให้เด็กได้ทำงานด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมาย" จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรม ได้จัดทำทุกโรงเรียนและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และมีบางส่วนต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 35.95 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งหวังให้นักการภารโรงเป็นผู้ทำความสะอาดอาคารสถานที่ ควรแบ่งส่วนให้นักเรียนรับผิดชอบเป็นแห่ง ๆ แต่

เนื่องจากโรงเรียนมีบริเวณกว้าง อาคารมากมายการทำความสะอาดจึงไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร จึงเป็นหน้าที่คณะครูในโรงเรียนที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมให้บรรลุผลตามโครงการ

กิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 91.92 โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนดำเนินการ โดยจัดทำป้ายประกาศ เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร และผลงานของโรงเรียนและนักเรียน นอกจากนั้นยังจัดทำรายการวิทยุโรงเรียนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครื่องมือในการจัดกิจกรรม คือ จัดทำป้ายนิเทศ ป้ายประกาศ เครื่องขยายเสียงและสิ่งตีพิมพ์ จะเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้ตามจุดมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ซึ่งกล่าวไว้ว่า "กิจกรรมประชาสัมพันธ์เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการโฆษณา ชี้แจง แลกเปลี่ยน การจัดทำรายการสารบันเทิง เพื่อให้ผู้รับทราบ โดยการจัด เอกสาร สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา ป้ายนิเทศ วารสาร หรือออกอากาศโดยใช้เครื่องขยายเสียง การที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจกันยิ่งขึ้น จึงควรจัดในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสร่วมทำงาน"

กิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 66.67 ซึ่งดำเนินการได้น้อยกว่าทุกกิจกรรม อาจจะเป็นเพราะว่า กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการดำเนินการ ตลอดจนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งในการจัดกิจกรรมดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ในการที่จะวางแผนให้สามารถดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่กล่าวว่า "กิจกรรมสิ่งตีพิมพ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีผลงานของนักเรียนปรากฏอยู่" และจากการวิจัยพบว่า กิจกรรมนี้โรงเรียนได้มอบหมายให้นักเรียน เป็นผู้รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ตลอดจนผลงานของนักเรียน ในการแสดงความคิดเห็น ในด้านการเขียนเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกด้านหนึ่ง แต่กิจกรรมนี้เห็นว่ายังต้องปรับปรุงอีกมากเพราะการจัดกิจกรรม ยังขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ จึงทำให้การดำเนินการไม่ประสบผลเท่าที่ควร และจัดได้ไม่ครบทุกโรงเรียน

กิจกรรมบุคคลดีเด่น จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ร้อยละ 81.82 โดยโรงเรียนยึดวัตถุประสงค์ในการจัดของหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความขยัน มารยาท ความสะอาด, การร่วมมือ และมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

การดำเนินงานงบประมาณซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไม่อาจจัดกิจกรรมอย่างได้ผลและต่อเนื่อง ได้คิดเป็นร้อยละ 94.42 ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ นอกจากนั้นหลักเกณฑ์ และแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้เสนอให้มีการจัดกิจกรรมโดยกล่าวว่า "ในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องให้นักเรียนเป็นผู้คัดเลือกกันเอง ซึ่งจะต้องจัดในรูปคณะกรรมการ สรรหาและกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก แต่ทั้งนี้ต้องมีครูเป็นที่ปรึกษา กิจกรรมนี้อาจเป็น กิจกรรมต่อเนื่องไปถึงชุมชนก็ได้ โดยให้นักเรียนคัดเลือกบุคคลที่เห็นว่ามีคุณประโยชน์เป็นคนดีที่สุดของชุมชน และกิจกรรมนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ดำเนินการ ร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกความยุติธรรมและมีเหตุผล"

(3) การประเมินผล

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนโดยศึกษาถึงภาพรวมของปัญหาในการจัดกิจกรรมทั้งหมดในโรงเรียน สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอนได้ศึกษา ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง วิธีการประเมิน ซึ่งใช้การสังเกตคิดเป็นร้อยละ 100 การแจ้งผลการประเมินส่วนใหญ่ใช้วิธีแจ้งผลในที่ประชุม และจัดทำรายงานต้นสังกัด สำหรับระยะเวลาในการประเมิน เห็นว่าประเมินระหว่างดำเนินการ เมื่อดำเนินการ เสร็จสิ้นแล้วได้มีการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป นั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการประเมินผล การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามขั้นตอนทุกประการ โดยมี วิธีการประเมินผล ผู้ประเมิน ระยะเวลาในการประเมิน การรายงานและการนำผลไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ (2522) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลว่า "ควรจะมีการประเมินผลทุกครั้ง หรืออย่างน้อยควรประเมินเป็นระยะ ๆ บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยประเมินด้าน วัตถุประสงค์ วิธีการจัด จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เวลา สถานที่ ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม และหลังจากประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้สมาชิกทราบ ตลอดจนมีการบันทึกเป็นหลักฐาน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป" ในกิจกรรมทั้ง 11 กิจกรรม ที่โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการ ประเมินผลตามรูปแบบ และวิธีการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทุกรายการ

3) ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการ เพราะหน่วยงานต้นสังกัด ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการเป็นบางโครงการเท่านั้น เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้น จึงทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินการ ผลของกิจกรรมจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชัย, ชนิตดา, ทิพวรรณ (อ้างถึงในปรีชา, 2533) ที่ว่าปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกือบทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน คือต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะดำเนินการบริหารงานโดยการวางแผนการปฏิบัติอย่างรัดกุม และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามกำลังงบประมาณ ในเรื่องการขาดแคลนงบประมาณนี้ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สมคิด (2520) อนงค์ศิริ (2525) วิไลรัตน์ (2527) ลาวัณย์ (2529) และ ศรีอุทัย (2529) ซึ่งพบว่า "งบประมาณวัสดุ และอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมตามโครงการไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารควรจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการหาผู้สนับสนุน และแหล่งทรัพยากรของสถาบันให้เพียงพอ เพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ทั้งด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอื่น ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนในการดำเนินงานและอีกส่วนที่เป็นปัญหาคือบุคลากรในการจัดกิจกรรม ตลอดจนความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในการดำเนินการ ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ ในการประกอบกิจกรรม เช่น กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน กิจกรรมการจัดสหกรณ์นักเรียน เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนในการประกอบกิจกรรม การดำเนินการจึงจะได้ผลอย่างเต็มที่ สำหรับปัญหาที่จำแนกมรายการของปัญหา ซึ่งประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการประเมินผล ได้ทำการศึกษาสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน ทั้งสามกลุ่มให้ความเห็นว่า มีปัญหาในระดับ "น้อย" ทุกรายการ

ปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย พบว่า บุคลากรมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากจึงไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี (2519) ที่พบว่า ปัญหาเกิดจากครูไม่มีเวลาสำหรับงาน เนื่องจากมีงานในหน้าที่มากอยู่แล้ว

ด้านการประเมินผลมีปัญหาในด้านการติดตาม กำกับ นิเทศการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จวงจันทร์ (2526) ที่พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล

ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนและได้เสนอแนะ ให้ครูอาจารย์ ควรจะประเมินผลการจัดกิจกรรมและการพัฒนาของเด็กในด้านต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับ ผู้ปกครองนักเรียน ไม่ให้การสนับสนุน ปัญหาของชุมชนหรือการประสานงานของหน่วยงานซึ่ง ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรตรงกับผลการวิจัยของ วสันต์ (2522) อนงค์ศิริ (2524) ซึ่งได้พบว่าในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนผู้บริหารควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ถึงหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมนั้น ๆ ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและชุมชนเข้าใจก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเต็มกำลังตามความสามารถ ดังที่ วิไลลักษณ์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้บริหารควรเชิญผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษาและบุคคลสำคัญในชุมชน เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงโครงการให้เข้าใจ เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดการต่อต้านจากบุคคลเหล่านี้"

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมในระดับการปฏิบัติ ซึ่งมีปัญหา หลาย ๆ ด้าน ในการจัดกิจกรรม จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูง ควรจะได้มีการติดตามผลของ โครงการอย่างต่อเนื่อง

(2) ควรได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการของกิจกรรมให้ครบทุกกิจกรรม และเพียงพอตามความจำเป็น และเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของ โครงการ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ

(3) ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาและพัฒนา รูปแบบของกิจกรรมที่จะ เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และอำเภอ

- (1) ควรได้มีการนิเทศ ติดตามผล การจัดกิจกรรมในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- (2) ควรได้มีการนำผลของกิจกรรม มาทำการศึกษาเพื่อหาทาง ช่วยเหลือ ข้อเสนอแนะ

แก้ไข และปรับปรุง

3) ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนประถมศึกษา

(1) โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยของการปฏิบัติกิจกรรม ควรมีการวางแผนทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อใช้แผนในการปฏิบัติงานให้เกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

(2) การปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมควรจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ทั้งขั้นตอน การวางแผน การดำเนินการ การประเมิน

(3) การจัดกิจกรรมที่ได้การศึกษา โรงเรียนอาจมีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อให้ เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ บทบาท หน้าที่ พร้อมทั้งระบบการสื่อสาร การประสานงาน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม การติดตาม ตามหลักของการบริหารโครงการ

(4) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจัดหาและ จัดสรรงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหาร กิจกรรมให้มีความเป็นสัดส่วน มีความพอเพียง และเหมาะสม

(5) ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ควรมุ่งเน้นให้เกิดวิถีชีวิตประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะในด้านของปัญญารวม ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียน เกิดคุณธรรม ในด้าน คารวะธรรม และสามัคคีธรรม เท่านั้น

(6) โรงเรียนควรมีการประเมินการจัดกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ และควรแจ้งผล การประเมินให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ

(7) ผู้บริหารโรงเรียนควรได้นำผลการประเมินมาศึกษาเพื่อปรับปรุงจัดกิจกรรมใน โรงเรียนต่อไป

4) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

- (1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดอื่น หรือในระดับเขตการศึกษา เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ ทั้งด้านผลและปัญหาของกิจกรรม
- (2) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นรายกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการหารูปแบบการจัดกิจกรรมในระดับโรงเรียน หรือระดับห้องเรียนที่มีคุณภาพ
- (3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ